

РАХУНКОВА ПАЛАТА

РІШЕННЯ

від 19 березня 2019 року № 6-3

м. Київ

Про розгляд Звіту про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на виконання Державної цільової економічної програми енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлювальних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010–2020 роки

Відповідно до статті 98 Конституції України, статей 7, 25, 26, 35 і 36 Закону України „Про Рахункову палату” розглянуто Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на виконання Державної цільової економічної програми енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлювальних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010–2020 роки.

За підсумками розгляду Рахункова палата

ВСТАНОВИЛА:

1. Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України як головним розпорядником бюджетних коштів, спрямованих на виконання Державної цільової економічної програми енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010–2020 роки (далі – Державна програма), та Державним агентством з енергоефективності та енергозбереження України як відповідальним виконавцем вживались відповідні заходи з реалізації Державної програми.

Загалом протягом 2010–2016 років визначений Державною програмою показник зниження рівня енергоємності валового внутрішнього продукту на 20 відс. порівняно з 2008 роком виконано на 73,5 відс.: відбулося скорочення енергоємності ВВП з 0,34 до 0,29 тонни нафтового еквіваленту на 1000 дол. США (за паритетом купівельної спроможності).

Водночас після 2015 року, незважаючи на зміни соціально-економічних показників, мета, завдання та ключові показники Державної програми не уточнювались та не переглядались. Зміни вносились лише в частині продовження терміну дії, звуження заходів та перекладання видатків на

державний бюджет. Проблеми енергоефективності промислового виробництва взагалі не враховувалися.

У 2016–2018 роках реалізовано заходи у межах лише одного завдання з трьох, визначених Державною програмою, а саме зменшення обсягу технологічних витрат і невиробничих втрат енергоресурсів у результаті модернізації обладнання, впровадження сучасних енергоефективних технологій, удосконалення системи державного управління та популяризації енергоефективності, виконання яких передбачено за бюджетною програмою КПКВК 2754060 „Реалізація Державної цільової економічної програми енергоефективності”(далі – КПКВК 2754060). Отже, виконання визначених цільових показників Державної програми досягнуто лише частково.

Учасниками Державної програми за цей період стали 239 999 позичальників, серед яких майже 86 відс. населення (фізичні особи).

Загалом на виконання Державної програми протягом 2016–2018 років використано з державного бюджету **2 097** млн грн запланованого обсягу витатків.

2. Нормативно-правова база, яка регулює реалізацію Державної програми, є застарілою. Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів щодо ефективного використання енергетичних ресурсів та енергозбереження, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 17.10.2011 № 1056 (далі – Порядок № 1056), потребує перегляду та вдосконалення, зокрема, щодо формування зведених реєстрів позичальників в електронному вигляді та фіксування дати отримання уповноваженим банком підтвердних документів. Незазначення такої дати дає можливість банкам на власний розсуд визначати термін включення позичальника до зведеного реєстру, що може призводити до додаткового фінансового навантаження на позичальників – сплати відсотків за користування кредитними коштами, та впливатиме на зменшення частки державної підтримки.

Положення статті 9 Закону України від 01.07.1994 № 74 „Про енергозбереження” (далі – Закон № 74) не відповідають Закону України від 17.03.2011 № 3166 „Про центральні органи виконавчої влади”, що потребує правового врегулювання шляхом визначення переліку центральних органів виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізацію державної політики у сфері енергозбереження.

Крім того, з прийняттям Закону України від 08.06.2017 № 2095 „Про Фонд енергоефективності” до Закону № 74 не внесено зміни в частині виключення положень про Державний фонд енергозбереження. Як наслідок, створено два фонди, подібні за статусом та функціями.

3. Мінрегіоном та Міністерством фінансів України не забезпечено належного планування витатків на реалізацію заходів Державної програми, що вплинуло на виконання завдань у 2016–2018 роках.

Бюджетні запити на 2016 та 2017 роки розроблялися та направлялися до Мінфіну для формування проектів державного бюджету без видання актів

Кабінету Міністрів України про продовження строку виконання Державної програми.

Паспорти бюджетної програми за КПКВК 2754060 на 2016, 2017 та 2018 роки затверджені з недотриманням термінів, визначених статтею 20 Бюджетного кодексу України, що згідно зі статтею 116 цього Кодексу є порушенням бюджетного законодавства.

Внаслідок ухвалення неефективних управлінських рішень у цьому періоді залишились невикористаними майже 97 млн грн загального фонду державного бюджету, з них близько 85 відс. у 2018 році, що є неефективним управлінням бюджетними коштами.

4. Мінрегіоном не забезпечено належного управління бюджетними коштами у межах встановлених бюджетних повноважень, а також організації та координації роботи Держенергоефективності та Фонду енергоефективності (далі – Фонд).

Необґрунтоване планування обсягів та напрямів видатків за бюджетними програмами КПКВК 2751290 „Функціонування Фонду енергоефективності” (далі – КПКВК 2751290) та КПКВК 2754060 призвело до їх перерозподілу у межах загального обсягу бюджетних призначень Мінрегіону протягом 2017–2018 років.

Із передбачених на функціонування Фонду бюджетних призначень за бюджетною програмою за КПКВК 2751290 у загальному обсязі 2 млрд грн, частину (400,0 млн грн) перерозподілено для фінансування заходів Державної програми протягом 2017–2018 років за бюджетною програмою за КПКВК 2754060. У 2018 році 1,5 млрд грн державного бюджету спрямовано на формування статутного капіталу державної установи „Фонд енергоефективності” з метою забезпечення його функціонування. Разом з тим зазначені кошти на здійснення статутної діяльності не використовувались.

5. У 2016–2018 роках Держенергоефективності укладено договори про взаємодію з чотирма державними банками, уповноваженими здійснювати перерахування бюджетних коштів, що підлягають відшкодуванню позичальникам на відповідні рахунки для погашення частини суми кредиту. Водночас механізму розподілу коштів між такими банками не визначено. Як наслідок, більшість коштів державного бюджету (понад 63 відс.) розподілено за договорами про взаємодію, укладеними лише з одним банком (ПАТ „Ощадбанк”).

Крім того, Порядком № 1056 обмежено участь у Державній програмі інших банків, крім державних або банків, у статутному капіталі яких 75 і більше відсотків акцій належить державі. Зазначене не сприяє добросесній конкуренції та впливає на розмір ефективної кредитної ставки за кредитними договорами.

6. Мінрегіоном та Держенергоефективності не забезпечено належного контролю за дотриманням вимог Порядку № 1056 та договорів про взаємодію як уповноваженими банками, так і їх структурними підрозділами, зокрема:

– ПАТ АБ „Укргазбанк” і ПАТ „Ощадбанк” **окремі зведені реєстри позичальників** сформовано та надіслано до Держенергоефективності з недотриманням встановленого терміну (щомісяця після 15 числа місяця, що настає за звітним);

– **Держенергоефективності** здійснено перерахування бюджетних коштів на рахунки уповноважених банків для відшкодування частини суми кредиту після **25 числа наступного за звітним періоду**;

– в **усіх зведених реєстрах**, що надійшли протягом 2016 року від ПАТ АБ „Укргазбанк”, **позичальників розміщено за алфавітом, а не за датою подання копій документів**, як це передбачено **пунктом 3.1 договору про взаємодію**, укладеного з Держенергоефективності, що змінює черговість внесення позичальника до зведеного реєстру.

Крім того, **Держенергоефективності належно не аналізувались документи від уповноважених банків, що підтверджують факт впровадження енергоефективного обладнання та/або матеріалів, з метою встановлення їх наявності та цільового використання кредитних коштів.**

Рахунковою палатою за результатами аналізу лише 0,01 відс. справ позичальників встановлено відсутність підтвердних документів за кредитним договором, укладеним між ОСББ „Лелека 8” та ПАТ КБ „Приватбанк” від 23.04.2018 № 40352767-ТК-1, необхідних для включення ОСББ до зведеного реєстру позичальників та отримання відшкодування частини суми кредиту, що призвело до виникнення ризиків непродуктивного використання коштів державного бюджету та безпідставного відшкодування позичальникові частини суми кредиту в обсязі 163,4 тис. гривень.

7. Держенергоефективності не забезпечено в повному обсязі виконання рекомендацій (пропозицій) Рахункової палати, наданих за результатами проведеного в 2016 році аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених на здійснення заходів у сфері енергоефективності та енергозбереження. Зокрема, не запроваджено надання уповноваженими банками до Держенергоефективності зведених реєстрів позичальників в електронному вигляді.

За результатами обговорення та на підставі викладеного Рахункова палата

В И Р І Ш И Л А:

1. Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на виконання Державної цільової економічної програми енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлювальних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010–2020 роки затвердити.

2. Про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на виконання Державної цільової економічної програми енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлювальних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010–2020 роки поінформувати Верховну Раду України.

3. Відомості про результати аудиту у формі рішення Рахункової палати надіслати Кабінетові Міністрів України і рекомендувати доручити Мінрегіону разом з Держенергоефективності та іншими заінтересованими органами державної влади:

– вжити заходів щодо запобігання дублюванню Держенергоефективності і Фондом функцій стимулювання фізичних та юридичних осіб до здійснення заходів з енергозбереження та підвищення енергоефективності в Україні, що спричиняє додаткове фінансове навантаження на державний бюджет;

– забезпечити належне управління бюджетними коштами в частині організації та координації роботи Держенергоефективності та Фонду;

– ініціювати розроблення проекту закону України про внесення змін до Закону України від 01.07.1994 № 74 „Про енергозбереження” з метою приведення у відповідність до Закону України від 17.03.2011 № 3166 „Про центральні органи виконавчої влади” в частині визначення переліку центральних органів виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сфері енергозбереження, та визначитись щодо доцільності функціонування Державного фонду енергозбереження;

– розробити проект постанови Кабінету Міністрів України щодо внесення змін до Державної програми в частині уточнення мети, завдань та заходів з урахуванням спрямування коштів державного бюджету, досягнутих результатів та інших джерел фінансування цих заходів і подати на затвердження до Кабінету Міністрів України.

4. Рішення Рахункової палати і Звіт надіслати Міністерству регіонального розвитку будівництва та житлово-комунального господарства України і рекомендувати:

– розглянути ці документи на колегії Міністерства та вжити заходів щодо усунення виявлених порушень і недоліків при виконанні бюджетної програми за КПКВК 2754060;

– розробити і подати на розгляд Кабінетові Міністрів України проект постанови Кабінету Міністрів України щодо внесення змін до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів щодо ефективного використання енергетичних ресурсів та енергозбереження, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.10.2011 № 1056 „Деякі питання використання коштів у сфері енергоефективності та енергозбереження”, якими передбачити:

запровадження уповноваженими банками електронної черги позичальників, які надали всі необхідні підтвердні документи, що гарантуватиме їх невідкладне включення до зведених реєстрів,

фіксування дати отримання уповноваженими банками підтвердних документів, поданих позичальниками,

надання уповноваженими банками до Держенергоефективності зведених реєстрів позичальників в електронному вигляді,

розширення переліку уповноважених банків – учасників Державної програми;

– забезпечити контроль за використанням коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення завдань і заходів з реалізації Державної програми;

– здійснити перевірку документів, що підтверджують факт впровадження енергоефективного обладнання та/або матеріалів, придбаних ОСББ „Лелека 8” за кредитним договором, укладеним з ПАТ КБ „Приватбанк” від 23.04.2018 № 40352767-ТК-1, з метою визначення правомірності включення ОСББ до зведеного реєстру позичальників для відшкодування частини суми кредиту. Про результати перевірки та вжиті заходи поінформувати Рахункову палату протягом одного місяця;

– вжити заходів для припинення практики несвоєчасного затвердження паспорта бюджетної програми за КПКВК 2754060.

5. Рішення Рахункової палати і Звіт надіслати Державному агентству з енергоефективності та енергозбереження України і рекомендувати:

– вжити заходів щодо запровадження механізму розподілу коштів між уповноваженими банками – учасниками Державної програми;

– встановити вимоги до оформлення підтвердних документів, що надаються позичальниками до уповноважених банків, і забезпечити дієвий контроль за їх дотриманням;

– забезпечити обґрунтованість розрахунків, у тому числі на основі даних Державної служби статистики України, при плануванні обсягів видатків для реалізації завдань та заходів, визначених Державною програмою;

– здійснювати постійний контроль за використанням коштів, передбачених у державному бюджеті на реалізацію заходів Державної програми.

6. Оприлюднити рішення та Звіт на офіційному веб-сайті Рахункової палати.

7. Контроль за виконанням цього рішення покласти на члена Рахункової палати Огня Ц. Г.

Голова Рахункової палати

В. В. Пацкан